

קוים יוני

שבוע שעבר הופיע הגיליון הראשון של העולם הזה במתכונתו החדשה. זוהי רק ההתחלה של השינויים, אשר יחולו בחודשים הקרובים, ושבעיקבותיהם יהיה העולם הזה שבועון-חדשות מודרני, המתאים לשנות ה-90.

התגובות הראשונות על השינויים הן ברובן המכריע חיוביות. יש גם תגובות שליליות, בעיקר על רקע פוליטי. בסדרה הכללית, התגובה הראשונה, מעודדת מאוד, ואני, כמוכן, שמח עליה.

בכלי-התיקורת האחרים הופיע מבול של תגובות, ביניהם בעיתונים שהתעלמו מעצם קיום העולם הזה במשך שנים. כמה מן התגובות היו ענייניות, כמה מברכות. כמה מודרניות, אבל היו לא-מעט תגובות מרדניות, ואחרות מגוחכות ממש. כמה כותבים, שהשמיעו את העולם הזה בכל השנים על כך שהייתו בעלי הידי, שמעיצים אותי עכשיו על כי לקחתי שותפים.

אני לא רואה חובה לעצמי להשיב על כל התגובות האלה. אין דבר יותר גלוי מאשר עיתון. טיבו של העולם הזה מתבטא מעל עמודיו, כל אדם יכול לקרוא, להתרשם ולי-הביע דיעה.

אולם אני חושב שיש מקום להסביר לקורא את התהליך שהביא לשינויים אלה. אע"פ שה זאת כאן בקצרה.

קוים אדומים

לפני כשנה הגעתי לכלל מסקנה שהעולם הזה אינו יכול להתפתח, וכי אף קיומו יהיה נתון בסכנה, אם לא יחול בו שינוי כלכלי.

גרמו למצב זה כמה תהליכים. ריבנתי עליהם לא-אחת במדור זה.

למשל: המפרסמים הטילו חרם על העולם הזה, שהתבטא בדירודל ההכנסה החיונית ממודעות. בחרם זה שימשו מניעים פוליטיים וכלכליים בעירבוביה. ראוי לציין שאף גורם כלכלי אחד כמחנה-השלום או מבחנה "הש-מאל" לא רחג מחרם זה.

במצב זה היתה חשיבות מכרעת להכנסות מתפוצת השבועון. אילו כל קורא חמישי של העולם הזה היה גם קונה את העתק שהוא קורא, היה מצבנו מזהיר. למרבה הצער יש רבבות קוראים, ובהם חסידים מושבעים, שראו את עצמם פטורים מן החובה לשלם עבור הגיליון. קהל-הקוראים הגדול (ומותר לומר: המוכרח) של העולם הזה לא מצא את ביטויו המלא ברכישת-המניין ולירי-ה-קוסקים.

מהרגע שהגעתי למסקנה שיש למצוא לשבועון משאבים כלכליים שיאפשרו את ביצורו, שיפורו והתאמתו לתקופה החדשה, ניגשתי לכיצועה. אם מותר לי כאן הערה אישית: אולי בגלל חוויות-ילדות, אני מוכן בכל עת לשינויים

אך עם כל הכבוד להם, ועם כל הערכה לרכים מן הכותבים בהם, אינני בטוח אף יתנהגו עיתונים אלה במשבר הלאומי הבא (ואני יכול לתאר לעצמי כמה משברים מסוג גים שונים). אני סומך על העולם הזה ואם ישימו כמה מיריבינו את ידם על ליבם, הם יודו שגם הם סומכים, בסופו של דבר, על העולם הזה.

אורי אבנרי יכול לפרסם מדורים בע"ד תוננים אחרים. אבל רק עיתון אחד — העולם הזה — יכול לעמוד, בעיתון, כסלע איתן, במשבר לאומי — לחקור, לתאר, לתעד. רק הוא חווה בעיות לאומיות וחברתיות זמן רב לפני שהן מתגלות לעיני רבים אחרים. מבחינה זו לא השתנו הדברים.

חיפוש שיטתי

על סמך ההנחות האלה פעלתי. גיבשתי הצעה למשקיעים פוטנציאליים, ובמשך כמעט שנה שלמה חיפשתי — בסבלנות ובשיטתיות — משקיעים כאלה בארץ ואחריה כחול.

מובן שפניתי תחילה לגורמים, שנראו לי קרובים יותר לעמדות העולם הזה. צר לי לקבוע שהתגובה היתה אדישה או שלילית. כמה מן השופכים קעת דמעות-תנין על חירות אנשים בעלי דיעות "ימניות" לתיקן שורת הישראלית לא מצאו אף לנכון להשיב על הצעותי.

אולי אקדיש בהזדמנות אחרת כמה מילים לחוסר-היכולת של גורמים מסויימים כמה שנקרא אצלנו "שמאל" להעריך כוחות ול"ש-מור על כוחות. זהו נושא מעניין לפני עצמו. כאן די בציון העובדה: שום גורם במחנה השלום הישראלי או ידידיו בחו"ל לא היה מוכן לתת די לבניין שבועון-חדשות ישראלי. (סגירת כותרת ראשית, אחרי שצבר בכמה שנים הפסדים של יותר משני מיליון דולר, מעידה על עצמה).

לא הצלחתי גם למצוא כספים כלכליים משותף עם כמה מן העיתונאים הגדולים. אחד מראשיהם אמר לי, בגילוי-לב: "אתה מציע לנו הצעה מושכת מאוד. אולם העולם הזה מוחזק כעיתון אנטי-מימסדי, ואיננו יכולים להרשות לעצמנו להתחבר עימו".

בסופו של דבר, בתהליך של בדיקה ואלי-מינציה, נותרו לי שלוש אופציות. לכל אחת מהן היו, כמוכן, מעלות ומגבלות. שקלתי את השלוש, כאשר האינטרס של העולם הזה עמד לנגד עיני.

כך החלטתי, בסופו של דבר, ולא בלי לב-טים, להעריף את הצעה של חברה אמרי-קאית, בראשותו של אריה גנגר, אדם שגדל בישראל ועבר, אחרי ששירת בצה"ל, לארץ-צות-הברית.

גנגר ואני

כמו כל עסקה כלכלית — וגם אחרת — בחיים, גם עסקה זו מבוססת על פשרה. אני מניח שלא קל היה לאריה גנגר לתת די לאורי אבנרי, ולא קל היה לאורי אבנרי לתת די לאריה גנגר. דיעותינו הפוליטיות שונות בתחומים רבים. אבל יש בינינו דימיון אחד, לפחות: אני חושב את עצמי לעיתונאי לארבע, ואני יודע שהוא איש-כלכלה לארבע. מובן מאלי ששום אדם אינו רוכש חלק בעיתון מתוך מניעים כלכליים גרידא. מנוי וגמור עימנו להפוך את העולם הזה לעסק מיסחרי ריווחי, כתנאי לפעולתו העיתונאית המוצלחת. אבל יש עסקים ריווחיים יותר להשקעת-כספים.

כאשר פתחו השיחות בין אריה גנגר וביי-ני, דיברנו על הדברים האלה בגילוי-לב. לשתי-גינו אין זמן לדיבורים סחור-סחור. הסכרתי היכן הקו האדום שלי, ושאלתי מה הוא מבקש. לא היה בינינו ויכוח על העיקרון הבסיסי: שהמערכת תהיה עצמאית לחלוטין, וכי השי-ליטה על כך תהיה באמצעות מניית-מערכת, שתמסר לידי.

הסכמנו בנקל על העיקרון שהעולם הזה ייפתח לדיעות מכל מיגוון הקשת, בצורת

מאמרים חתומים, במתכונת של הדרון. שית-פסו ארבעה עמודים בגיליון המורחב. הקושי התעורר לגבי קשתות של אריה גנגר כי מדור זה ייערך בידי אדם, אשר ימונה על-ידו. לא היה לי קל להסכים לכך, כי לכאורה יש בכך הגבלה מסויימת של סמכות העורך, אם כי במדור מצומצם ומוגדר.

בסופו של דבר החלטתי לקבל תנאי זה, מכיוון שבמילא מדובר על דיעות שונות מדיעותי שלי. יש הגיון מסויים בכך שלא אני אהיה השליט הבלעדי במדור שתפקידו לכלול דיעות הנוגדות את שלי.

ויתור זה מצידו איפשר את השלמת ההס-כם. נרמה לי שזהו ויתור קטן יחסית, אם לוקי-חיים בחשבון שמצד שני קיבל על עצמו אריה גנגר להשקיע סכום גדול של כסף בקיומו ובפיתוחו של שבועון ותיק ובעל תדמית ברורה, המוזהה עם דיעות השונות מאוד מדיעותיו שלו.

בכל שותפות — ובייחוד שותפות המב-ר-ססת על חלוקה של 50:50, עשויות להתעורר בעיות, חילוקי-דעות. אני מניח שלא נהיה מחוסרים בפני זה. כוודאי יעבור זמן עד שהמדור דיעה אחרת, למשל, ייכנס למסלולו הרצוי. אבל הפאראמטרים נקבעו היטב, ואני שים רצינוליים יתגברו על חילוקי-דעות. אריה גנגר ואני הננו אנשים רצינוליים.

קריאת חובה

מבחינה אחת היה לי קל יותר לוותר על השליטה הכלכלית הבלעדית על העיתון. מעולם לא התייחסתי אל העולם הזה כאל רכוש. בעיני, העולם הזה הוא נכס ציבורי, שהופקד בידי. היו לי בעבר שותפים שונים, ולא נבהלתי מפני הצורך בשותפים חדשים. החשוב הוא האינטרס של העולם הזה כשבועון חופשי, לוחם, חושף ומביע-דעות.

מעתה והלאה, כל מחשבותי תהיינה נתונות להתפתחות השבועון כשבועון-חד-שות מודרני, המשך נאמן למה שהייתי עד היום, תוך שיפור, שיכלול, הרחבה והתאמת-לצרכים של החברה הישראלית המתפתחת.

מבחינה זו, המלאכה רבה. שינוי הפורמט, הוינוק הממודש של מחלקת-המודעות, הכנ-סת המדור דיעה אחרת ומדורים אחרים, ביי-טול השער האחורי, הרחבת מיספר העמודים — כל אלה הם ההתחלה. ברצוננו להפוך את העולם הזה לשבועון ששום אדם איננו-לגני-טי, צעיר או קשיש, גבר או אשה, תושב גוש-דן או תושב עיירת-פיתוח, בארץ או בפזורה הישראלית, לא יוכל לוותר על קריאתו. כל זה, כלי מורא, בלי משוא-פנים.

א.א. אבנרי

העולם הזה

שבועון החדשות הישראלי
העורך הראשי: אורי אבנרי
מנהל: אברהם סימון
מנהלת מחלקת-המדעות:
רינה מיטרני

המערכת והמינהלה:
תל-אביב, רחוב נורדון 3
(ת.ד. 136, מיקוד 61001)
טלפון: 03-232262/3/4
פקס: 03-245242-3
מנוי 2009
המחיר: העולם הזה בע"מ
הדפסה: דפוס החדש
הקפת צבע: ת.מ.א.
המצאה: גדי
תל-אביב, יד חרוצים 7
טלפון: 03-377056

המנהל הכללי: דויד גרשנבוין